

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор КОМУНАЛЬНОГО
ЗАКЛАДУ «ХАРКІВСЬКА
СПЕЦІАЛЬНА ШКОЛА № 7»
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

Ю.С.Масловська

«30» серпня 2022

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

6 - 10 класів

**КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ «ХАРКІВСЬКА
СПЕЦІАЛЬНА ШКОЛА № 7» ХАРКІВСЬКОЇ
ОБЛАСНОЇ РАДИ**

СХВАЛЕНО

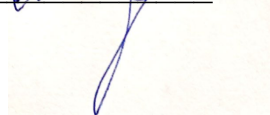
на засіданні педагогічної ради
КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ
«ХАРКІВСЬКА СПЕЦІАЛЬНА
ШКОЛА № 7» ХАРКІВСЬКОЇ
ОБЛАСНОЇ РАДИ

від 30.08.2022, протокол № 8

Голова педагогічної ради,

директор КЗ «ХСШ № 7» ХОР

 Ю.С.Масловська

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

І. Загальні положення

Освітня програма 6 – 10-х класів КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ «ХАРКІВСЬКА СПЕЦІАЛЬНА ШКОЛА № 7» ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ (далі – спеціальна школа) розроблена на виконання Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту» та постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти», наказу Міністерства охорони здоров'я України від 20.02.2013 № 144, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 14 березня 2013 р. за № 410/22942 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до улаштування, утримання і режиму спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, та навчально-реабілітаційних центрів», наказу Міністерства освіти і науки України від 12.06.2018 № 627 «Про затвердження типової освітньої програми спеціальних закладів загальної середньої освіти II ступеня для дітей з особливими освітніми потребами» (зі змінами, наказ Міністерства освіти і науки України від 26.07.2018 № 815, від 10.06.2019 № 808).

Освітня програма 6 – 10-х класів (далі - Освітня програма) окреслює рекомендовані підходи до планування й організації закладом єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями (вихованцями) обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом базової загальної середньої освіти (далі - Державний стандарт).

Освітня програма визначає:

- загальний обсяг навчального навантаження, який поданий у рамках навчальних планів (додатки). Відповідно до особливостей психофізичного розвитку дітей та мови навчання передбачено окремі варіанти навчальних планів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення;

- очікувані результати навчання здобувачів освіти, пропонований зміст навчальних предметів, які мають гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» та розміщені на офіційному веб-сайті МОН, подано в переліку комплектів, навчальних програм для дітей з особливими освітніми потребами в додатку 5; перелік корекційно-розвиткових програм, які мають гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» та розміщені на офіційному веб-сайті МОН, подано в додатку 6;
- рекомендовані форми організації освітнього процесу та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти.

Освітня програма містить:

- вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою спеціальної школи;
- загальний обсяг навчального навантаження на адаптаційному циклі (у годинах), який поданий у рамках навчальних планів (додатки 1);
- перелік модельних навчальних програм, що використовуються закладом освіти в освітньому процесі, подано в додатку 2;
- перелік програм з корекційно-розвиткової роботи, подано в додатку 3.

II. Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін.

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 6 – 10-х класів спеціальних закладів загальної середньої освіти складає годин/навчальний рік:

для 6-х класів - 980 годин/навчальний рік,

для 7-х класів - 1050 годин/навчальний рік,

для 8-х, 9-х, 10-х класів - 1120 годин/навчальний рік.

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено в навчальному плані спеціальної школи на навчальний рік (додатки до навчального плану спеціальної школи).

Навчальний план для 6 – 10-х класів спеціальної школи розроблено відповідно до таблиць 11 Типової освітньої програми спеціальних закладів загальної середньої освіти II ступеня для дітей з особливими освітніми потребами, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 12.06.2018 № 627 (додаток 1).

Навчальний план дає цілісне уявлення про зміст і структуру другого рівня освіти, встановлює погодинне співвідношення між предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження здобувачів освіти. Навчальні плани передбачають реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через навчальні предмети. Навчальні плани містять інваріантну складову, сформовану на державному рівні, обов'язкову для всіх спеціальних закладів загальної середньої освіти незалежно від їх підпорядкування і форм власності, та варіативну, в якій передбачено додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курси за вибором, факультативні, індивідуальні та групові заняття.

Освітня галузь «Мови і літератури» з урахуванням вікових особливостей учнів у навчальних планах реалізується через такі навчальні предмети: «Українська мова», «Українська література», «Зарубіжна література», «Іноземна мова (англійська)».

Освітня галузь «Математика» реалізується через такі реалізується через навчальні предмети: «Математика» (5-6 класи), «Алгебра» та «Геометрія» (7-10 класи).

Освітня галузь «Природознавство» реалізується через такі навчальні предмети: «Природознавство» (5 клас), «Біологія» (6-10 класи) та «Географія» (6-10 класи), «Фізика», «Хімія» (7-10 класи).

Освітня галузь «Суспільствознавство» реалізується через такі навчальні предмети: «Історія України», «Всесвітня історія» (6-10 класи), «Основи правознавства» (9-10 класи).

Освітня галузь «Мистецтво» реалізується через такі навчальні предмети: «Образотворче мистецтво», «Музичне мистецтво» (5-7 класи), «Мистецтво» (8-9 класи).

Освітня галузь «Технології» реалізується через такі навчальні предмети «Трудове навчання», «Інформатика» (5-10 класи).

Освітня галузь «Здоров'я і фізична культура» реалізується такі навчальні предмети «Основи здоров'я» (5-10 класи) та «Фізична культура» (5-10 класи). Фізичний розвиток учнів забезпечується шляхом проведення уроків фізичної культури, занять з ритміки, лікувальної фізичної культури.

Освітня галузь «Естетична культура» реалізується через навчальний предмет «Художня культура» (10 класи).

Інваріантна складова навчального плану включає години корекційно-розвиткових занять, зміст яких зумовлений особливостями психофізичного розвитку здобувачів освіти і реалізується через такі курси: «Корекція мовлення», «Логоритміка», «Лікувальна фізкультура».

Зміст корекційно-розвиткової роботи визначається з урахуванням особливостей розвитку дітей з особливими освітніми потребами, мети, завдань та напрямків такої роботи.

Предмети та курси за вибором визначаються в межах гранично допустимого навчального навантаження з урахуванням інтересів та потреб здобувачів освіти.

Варіативна складова навчальних планів використовується на:

- підсилення предметів інваріантної складової. У такому разі розподіл годин на вивчення тієї чи іншої теми програми предмету здійснюється вчителем самостійно, Розподіл годин фіксується в календарному плані, який погоджується заступником директора. Вчитель зазначає проведені уроки у частині класного журналу, відведеного для предмета, на підсилення якого використано зазначені години;

- запровадження факультативів, курсів за вибором, що розширюють обрану закладом освіти спеціалізацію, чи світоглядного спрямування (етика, історія релігій та культур, риторика, логіка, рідний край, хореографія, креслення, основи споживчих знань, світ професій тощо);
- індивідуальні заняття та консультації.

Варіативність змісту базової середньої освіти реалізується також завдяки запровадженню в навчальних програмах резервного часу, що створює простір для задоволення освітніх потреб здобувачів, вирівнювання їх досягнень, розвитку наскрізних умінь тощо.

Навчальні плани зорієнтовані на роботу спеціальної школи за 5-денним навчальним тижнем.

III. Очікувані результати навчання здобувачів освіти.

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні впливати на формування ключових компетентностей учнів (вихованців).

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	<i>Спілкування державною мовою (і рідною - у разі відмінності, українською жестовою або за допомогою альтернативних засобів спілкування)</i>	<p>Уміння: (самостійно або за допомогою) ставити запитання та розпізнавати проблему; робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати та перетворювати тексти задач письмово, грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень, поповнювати свій активний та пасивний словниковий запас.</p> <p>Ставлення: розуміння чітких та лаконічних формулювань.</p> <p>Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем.</p>

2	<p>Спілкування іноземними мовами (здобувачі освіти з інтелектуальними порушеннями іноземну мову не вивчають)</p>	<p>Уміння: самостійно або за допомогою здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати та розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування в письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати в разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово, за допомогою засобів електронного спілкування.</p> <p>Ставлення: оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб оволодіння іноземною мовою; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії (у тому числі альтернативні засоби спілкування) відповідно до різних потреб.</p> <p>Навчальні ресурси: підручники, словники, жестівники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.</p>
3	<p>Математична компетентність</p>	<p>Уміння: самостійно або за допомогою оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати та досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи в життєвих ситуаціях.</p> <p>Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів.</p> <p>Навчальні ресурси: розв'язання математичних задач, зокрема таких, що моделюють реальні життєві ситуації.</p>

4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	<p>Уміння: самостійно або за допомогою розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища та процеси; користуватися технологічними пристроями.</p> <p>Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови наук, техніки та технологій, усвідомлення ролі наукових ідей у сучасних інформаційних технологіях.</p> <p>Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу.</p>
5	Інформаційно-цифрова компетентність	<p>Уміння: самостійно та за допомогою структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень.</p> <p>Ставлення: осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язання математичних задач.</p> <p>Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів.</p>
6	Уміння навчатися впродовж життя	<p>Уміння: самостійно та за допомогою визначати мету навчальної діяльності, добирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість.</p> <p>Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності.</p> <p>Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії.</p>

7	Ініціативність підприємливості	<p>і Уміння: самостійно та за допомогою вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії практичності, ефективності з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання.</p> <p>Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди - це особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі).</p>
8	Соціальна громадянська компетентності	<p>і Уміння: самостійно та за допомогою висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на підставі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані.</p> <p>Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; повага до прав людини.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання соціального змісту.</p>
9	Обізнаність самовираження сфері культури	<p>і у Уміння: самостійно та за допомогою висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, національні та культурні особливості співрозмовників та, дотримуючись етики спілкування та взаємодії, враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо).</p> <p>Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття в глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток</p>

		суспільства. Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва.
10	<i>Екологічна грамотність і здорове життя</i>	Уміння: самостійно та за допомогою аналізувати та оцінювати соціально-економічні події в державі на підставі різних джерел; враховувати правові, етичні, екологічні та соціальні наслідки рішень. Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку кожного окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне, бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо. Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя.

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами всіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей, як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність», спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння в реальних життєвих ситуаціях.

Активна та практична спрямованість навчання, які є важливими складовими для формування компетентностей, передбачають постійне залучання учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності: демонстрація виникнення факту із практичної ситуації; створення умов для самостійного засвоєння нового знання, перевірки його на практиці та встановлення причинно-наслідкових зв'язків шляхом створення

проблемних ситуацій; організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності.

Формування ключових компетентностей в освітньому процесі відбувається шляхом реалізації міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, використання яких посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду в застосуванні знань на практиці та в нових ситуаціях.

Наскрізнi лiнii є соціально значимими над предметними темами, які допомагають формуванню у здобувачів освіти уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних життєвих ситуаціях.

Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через:

- організацію навчального середовища - зміст і цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання;
- окремі предмети - виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються надпредметні, міжкласові та загальношкільні проекти.

Наскрізна лінія	Характеристика
Екологічна безпека та сталий розвиток	<p>Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь.</p> <p>Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вмінню вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини.</p>

<i>Громадянська відповідальність</i>	<p>Сприятиме формуванню відповідального громадянина, що розуміє принципи та механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія засвоюється переважно через колективну діяльність, яка поєднує окремі предмети між собою та розвиває в одержувачів освіти готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних думок та способів діяльності.</p> <p>Вивчення окремої дисципліни має викликати в здобувачів освіти якомога більше позитивних емоцій, а її зміст - бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, наполегливості та чесності. Приклад учителя є важливим у формуванні толерантного ставлення до інших, незалежного від рівня навчальних досягнень та особливостей психофізичного розвитку.</p>
<i>Здоров'я і безпека</i>	<p>Завданням наскрізної лінії є виховання учня як свідомого громадянина, здатного дотримуватися здорового способу життя та створювати навколо себе безпечне життєве середовище.</p> <p>Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я (текстові завдання, пов'язані з дорожнім рухом, рухом пішоходів і транспортних засобів).</p>
<i>Підприємливість і фінансова грамотність</i>	<p>Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (заощадження, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо).</p> <p>Реалізується через вирішення практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.</p>

IV. Корекційно-розвиткові заняття для дітей з тяжкими порушеннями мовлення.

Корекційно-розвиткова робота передбачає наступне: формування вмінь в учнів з тяжкими порушеннями мовлення (ТПМ) вправно, координовано володіти артикуляційним, дихальним і голосовим апаратами, чітко вимовляти та розрізняти звуки, відтворювати складову структуру слів, добирати відповідні

слова і граматично правильно будувати речення та зв'язні висловлювання; подолання специфічних помилок читання та письма.

Мета	Завдання
компенсація порушень мовленнєвого розвитку та створення умов для формування навичок вільної комунікації, що сприятиме залучанню дітей з тяжкими порушеннями мовлення до суспільного життя	<ol style="list-style-type: none"> 1. Визначення порушень мовленнєвого розвитку та механізмів їх виникнення. 2. Подолання мовленнєвих порушень з урахуванням механізмів їх виникнення та з опорою на найбільш збережені компоненти мовленнєвої та пізнавальної діяльності. 3. Попередження появи вторинних порушень мовленнєвого розвитку (дисграфії, дизорфографії та дислексії) та розвитку пізнавання. 4. Формування здатності здійснювати комунікацію в різних сферах спілкування з урахуванням мотивації, мети та соціальних норм поведінки. Основні напрямки корекційно-розвиткової роботи: корекція мовлення, корекція розвитку, логоритміка, лікувальна фізкультура.

ЛІКУВАЛЬНА ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА

Мета	Завдання
компенсація порушень мовленнєвого розвитку та створення умов для формування навичок вільної комунікації, що сприятиме гармонійному розвитку дитини та залучанню її до суспільного життя	<ul style="list-style-type: none"> - зміцнення опорно-рухової та м'язової систем; - вдосконалення діяльності серцево-судинної і дихальної систем; - збільшення життєвої ємності легенів; - формування рухових навичок і вмінь; - розвиток фізичних якостей; - корекція мовленнєвих порушень; - розвиток природних позитивних нахилів і здібностей особистості, потреби і вміння вдосконалюватися; - розвиток особистості учня; - розвиток життєвої компетентності вихованців, формування соціально адаптованої особистості; - набуття основ гігієни та здорового способу життя; - сприяння психічному і фізичному розвитку дітей.

У корекційно-педагогічній роботі з учнями, які мають вади мовлення, актуальні такі напрямки роботи:

1. Удосконалення рухів і сенсомоторного розвитку:
 - розвиток м'язової системи, що відповідає за мовлення і продукування мовлення;
 - розвиток дрібної моторики кисті та пальців рук;
 - розвиток артикуляційної моторики.
2. Корекція окремих сторін психічної діяльності:
 - розвиток просторових уявлень і орієнтації;
 - розвиток слухової уваги і пам'яті.
3. Розвиток видів мислення (наочно-образного, словесно-логічного).
4. Корекція порушень у розвитку емоційно-особистісної сфери.
5. Розвиток мовлення:
 - розвиток координації слова і ритмізованого руху.
6. Формування мовленнєвого дихання.
7. Виховання морально-вольових якостей та інтересу до систематичних занять фізичними вправами.

При плануванні вчитель сам обирає розділи програми та послідовність їх проведення. Це залежить від психомоторного рівня розвитку дітей. На початковому етапі занять обов'язково потрібно визначити функціональну спроможність дітей з метою виявлення та використання їх потенційних можливостей. Необхідним також є врахування дефекту розвитку дитини при визначенні дозування фізичного навантаження для кожного учня та корекції мовленнєвих порушень.

Напрямок діяльності:

- практичне оволодіння провідними системами фізичного оздоровлення;
- нормалізація м'язового тону організму дитини через інтеграцію мовленнєвої, пізнавальної, рухової діяльності;

- корекція просторових уявлень, зокрема, сприйняття частин тіла та понять: ліворуч, праворуч, угорі, унизу, засвоєння яких здійснюється шляхом різноманітних вправ з використанням словесних інструкцій та команд;

- формування крупних-дрібних рухів; узгодженість дихання, мовлення та рухів.

Паралельно необхідно проводити роботу з розвитку правильного мовленнєвого дихання: формувати комбіноване діафрагмально - реберне дихання, відпрацьовувати плавний довгий видих. Навчати дітей поєднувати початок видиху з початком мовлення.

ЛОГОРИТМІКА

Мета	Завдання
подолання мовленнєвих порушень вихованців шляхом розвитку, виховання і корекції рухової сфери у взаємодії слова з музикою та рухами, формування в учнів світоглядних, комунікативних компетентностей	розвиток у дитини загальних мовленнєвих навичок (дихання, темп, ритм, виразність); збагачення словникового запасу; формування зв'язного мовлення дитини на такому рівні, щоб вона мала змогу засвоювати граматичні конструкції речень, прийоми словотворення та словозміни за аналогією, використовуючи власний досвід, і, як результат, - удосконалення мовленнєвої компетентності

Основні принципи: системність, багаторазові повторення, свідомість, активність, доступність, комплексність, особистісно-орієнтований підхід з урахуванням компенсаторних можливостей дітей-логопатів.

Робота на заняттях з логоритміки повинна бути спрямована на виховання здатності до ретенції ритму – збереження його в пам'яті.

Корекційна робота з логоритміки складається з таких етапів:

- **діагностичний**, що включає обстеження в першій половині вересня психомоторики, мовлення, музичної діяльності кожного учня;
- **корекційний**, який передбачає подолання мовленнєвих порушень шляхом розвитку, виховання і корекції рухової сфери дітей у взаємодії слова з музикою та рухами;

- **контрольно-підсумковий**, що наприкінці навчального року (у травні) знову тестує стан психомоторики, мовлення, музичної діяльності кожного учня.

На корекційному етапі актуальні напрямки роботи:

1. Музикування.
2. Мовно-рухові вправи.
3. Танцювальні-ритмічні вправи.
4. Емоційно-вольовий тренінг.
5. Креативний тренінг.

При плануванні вчитель сам обирає напрямки роботи та послідовність їх проведення. Для досягнення найкращих результатів логоритмічні заняття будуються з урахуванням рівномірності розподілу психофізичного та мовленнєвого навантаження.

Заняття можуть проводитися за такою структурою:

1. Емоційно-мімічна розминка.
2. Ігрово-гімнастика.
3. Музикування.
4. Мовно-рухові вправи.
5. Танцювальні-ритмічні вправи.
6. Креативний тренінг.
7. Заключний етап.

Завдання, що пропонуються дітям у рамках одного заняття, об'єднуються однією лексичною темою та завданнями логопедичної корекції в конкретній віковій групі. Орієнтовна лексична тематика програми базується на підставі тісного міжпредметного зв'язку із загальноосвітніми предметами. При виборі орієнтовних музичних творів та лексичного матеріалу бажано спрямовувати увагу на українську національну культуру як невід'ємну частину духовного життя народу, використовуючи її життєві зв'язки з духовним, матеріальним і практичним світом людини.

КОРЕКЦІЯ МОВЛЕННЯ

Мета	Завдання
компенсація порушень мовленнєвого розвитку та створення умов для формування навичок вільної комунікації, що сприятиме залученню дітей з тяжкими порушеннями мовлення до суспільного життя	<ul style="list-style-type: none"> - визначення порушень мовленнєвого розвитку та механізмів їх виникнення; - подолання виявлених порушень з урахуванням механізмів їх виникнення та з опорою на найбільш збережені компоненти мовленнєвої та пізнавальної діяльності; - попередження появи вторинних порушень мовленнєвого розвитку (дисграфії, дизорфографії та дислексії) та пізнавального; - формування здатності здійснювати комунікацію в різних сферах спілкування з урахуванням мотивації, мети та соціальних норм поведінки.

В основу програми покладено основні загальні та спеціальні *принципи*, що враховують особливості навчання учнів із ТПМ:

- загальнодидактичні: науковості; систематичності та послідовності; комплексності; наочності; доступності; індивідуального підходу; міцності знань; відповідності програмним вимогам спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення;
- спеціальні: врахування етіології, механізмів і структури мовленнєвого порушення; корекційної спрямованості навчання та виховання; диференційованого підходу до формування усного та писемного мовлення; врахування зони актуального і найближчого розвитку дитини; послідовності та паралельності в роботі над звуковимовою; формування мовленнєвих навичок в умовах живого спілкування; принцип особистісно-орієнтованого підходу з урахуванням компенсаторних можливостей у дітей з тяжкими порушеннями мовлення в умовах спеціального загальноосвітнього навчального закладу.

Зміст корекційної програми розроблено згідно з позиціями психолінгвістичного підходу до діагностики та шляхів подолань мовленнєвих розладів, що вимагає індивідуального планування роботи з кожним учнем залежно від рівня первинного мовленнєвого порушення та ускладнень, які його

супроводжують (порушення писемного мовлення, вторинна затримка психічного розвитку, розлади емоційно-вольової сфери, соматична ослабленість тощо).

При плануванні корекційної роботи (як індивідуальної, так і підгрупової) учитель-логопед орієнтується на виявлений у результаті обстеження рівень сформованості психолінгвістичних компонентів, що забезпечують розвиток мовленнєвої системи.

Програмою передбачено розвиток у дитини із ТПМ загальних мовленнєвих навичок: звуковимови, дихання, темпу, ритму, виразності; збагачення, активізація та розширення словникового запасу; формування зв'язного мовлення на такому рівні, щоб дитина мала змогу засвоювати граматичні конструкції речень, прийоми словотворення та словозміни за аналогією, використовуючи власний досвід, і як результат - удосконалення мовленнєвої компетентності учнів; подолання порушень писемного мовлення.

У програмі корекційно-розвиткової роботи представлено 9 розділів:

- Корекція та розвиток фонематичних процесів.
- Корекція лексичного процесу мовлення.
- Корекція граматичного процесу мовлення.
- Корекція зв'язного мовлення.
- Корекція дислексій,
- Корекція дисграфій.
- Корекція дизорфографій.

Ці розділи можуть бути представлені як на одному занятті, так і на декількох.

Особливість корекційних занять полягає в тому, що методика корекційної роботи та її зміст залежать від віку, мовленнєвих недоліків, особливостей стану мовленнєвої діяльності дітей з тяжкими порушеннями мовлення.

Педагог може варіативно будувати уроки як за окремими маршрутними точками розвитку, так і комплексними, тобто в одному уроці одночасно поєднувати кілька розвиткових завдань.

Усі корекційні засоби у комплексі створюють оптимальні умови для формування й розвитку мовленнєвої, пізнавальної та емоційно-особистісної сфер.

V. Перелік освітніх галузей та рекомендовані форми організації освітнього процесу.

Освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

Мови і літератури

Суспільствознавство

Мистецтво

Математика

Природознавство

Технології

Здоров'я і фізична культура

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

Основними формами організації освітнього процесу в НВК є різні типи уроку, як-от:

- формування компетентностей;
- розвитку компетентностей;
- перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Також передбачено проведення екскурсій, віртуальних подорожей, уроків-семінарів, конференцій, спектаклів, квестів, інтерактивних уроків (уроки-

«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегрованих уроків, проблемних уроків, відеоуроків тощо.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей, крім уроку передбачено проведення навчально-практичних занять.

Набуті компетентності учні застосовують на практичних заняттях і заняттях практикуму з метою реалізації контрольних функцій освітнього процесу, де учні самостійно виготовляють вироби, проводять виміри та звітують про виконану роботу.

З метою показати учням практичне застосування знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів, освітній процес спеціальної школи передбачає проведення впродовж навчального року екскурсій.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватися та розширюватися в змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів упродовж навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

VI. Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття базової освіти.

Діти, які отримали початкову освіту на 1 вересня поточного навчального року, розпочинають здобуття базової середньої освіти цього ж навчального року.

VII. Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти.

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

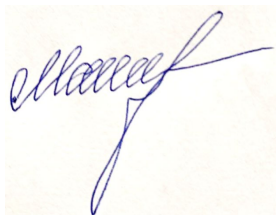
- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;

- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів;
- розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Директор

Юлія МАСЛОВСЬКА

Додаток 1
до Освітньої програми
6-10-х класів КЗ
«ХСШ № 7» ХОР

**Навчальний план спеціальних закладів загальної середньої освіти
з навчанням українською мовою
для дітей з тяжкими порушеннями мовлення
(додаток 11. затверджені наказом МОН від 12.06.2018 № 627)**

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах					
		5	6	7	8	9	10
Мови і літератури	Українська мова	4	4	4	4	4	4
	Українська література	2	2	2	2	2	2
	Іноземна мова	3	3	3	3	3	3
	Зарубіжна література	1	1	1	1	1	1
Суспільствознавство	Історія України	1	1	1	1	1	1
	Всесвітня історія	-	1	1	1	1	1
	Основи правознавства	-	-	-	-	1	1
Математика	Математика	4	4	-	-	-	-
	Алгебра	-	-	2	2	2	2
	Геометрія	-	-	2	2	2	2
Природознавство	Природознавство	1	-	-	-	-	-
	Біологія	-	1	2	2	2	2
	Географія	-	2	1	2	2	1
	Фізика	-	-	2	2	2	2
	Хімія	-	-	1	2	2	2
Мистецтво	Музичне мистецтво	1	1	1	-	-	-
	Образотворче мистецтво	1	1	1	-	-	-
	Мистецтво	-	-	-	1	1	1
Технології	Трудове навчання	2	2	1	1	1	1
	Інформатика	1	1	1	1	1	2
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	1	1	1	1	1
	Фізична культура	2	2	2	2	2	2
Разом		24	27	29	30	31	31
Корекційно-розвиткові заняття	Корекція мовлення	6	6	5	5	5	5
	Логоритміка	1	1	1	1	1	1
	Лікувальна фізкультура (ритміка)	2	2	2	2	2	2
Додаткові години на навчальні предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації		1	1	1	2	1	1
Гранично допустиме навантаження		25	28	30	32	32	32

Додаток 2
до Освітньої програми 5-10-х
класів КЗ «ХСШ № 7» ХОР

Перелік комплектів навчальних програм для здобувачів базової середньої освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами
(затверджені наказом МОН від 12.06.2018 № 627)

№ з/п	Назва комплекту навчальних програм
1	Комплект навчальних програм для дітей з тяжкими порушеннями мовлення для 5-10-х класів (українська мова, українська література, зарубіжна література, іноземна мова, історія України, Всесвітня історія, основи правознавства, математика, алгебра, геометрія, природознавство, біологія, географія, фізика, хімія, музичне мистецтво, образотворче мистецтво, мистецтво, трудове навчання, інформатика, основи здоров'я, фізична культура)

Додаток 3
до Освітньої програми 5-10-х
класів КЗ «ХСШ № 7» ХОР

Перелік програм з корекційно-розвиткової роботи для здобувачів базової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами
(затверджені наказом МОН від 12.06.2018 № 627)

№ з/п	Назва корекційно-розвиткової програми
1	«Лікувальна фізкультура». Програма з корекційно-розвиткової роботи для підготовчих, 1-6 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. (Чепурний А. В.)
2	Програма з корекційно-розвиткової роботи для 7-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення «Лікувальна фізкультура» (Чепурний А. В.)
3	Програма з корекційно-розвиткової роботи для 5-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення «Корекція мовлення» (Трофименко Л. І., Ільяна В. М., Пригода З. С, Грибань Г. В., Аркадьєва О. О.)
4	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Логоритміка» для 5-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (Трофименко Л. І., Івашко О. А., Гавва Л. С, Абдул О. В.)